

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ

ΛΟΥΚΑΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΣΤ'. ΚΥΡΙΑΚΗΣ.

ΕΪΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ἄραγε τὴν σήμερον δαιμονιζόμενοι, πάσχοντες ὅσα διηγῆται τὸ σημερινὸν εὐαγγέλιον, ὅτι ἔπασχεν ὁ δαιμονιζόμενος ὁ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ θεραπευθεὶς; Τὸ πάθος καὶ ὁ σταυρὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελεύρισε τῶν δαιμόνων τὴν δύναμιν, ὡς ἐδίδαξεν αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστός, εἰπὼν « Νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου » τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω » ὅθεν οἱ δαιμονες μετὰ τὸ πάθος καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ σωτῆρος οὐ δύνανται ἐκτελέσαι ὅσα ἐπραττον πρὸ τοῦ πάθους καὶ τῆς ἀναστάσεως. Οἱ ἄπιστοι λέγουσιν, ὅτι, ἐὰν ἔβλεπον ἕνα μόνον τοιοῦτοτρόπως δαιμονιζόμενον, διὰ δὲ τῶν πιστῶν θεραπευόμενον, ἐπίστευον εὐθὺς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· ἡμεῖς ὁμῶς λέγομεν, ὅτι, καὶ

ἐὰν πολλοὺς ἔβλεπον τοιοῦτους δαιμονιζόμενους, ἔτοιμοι ἦσαν εἰπεῖν περὶ αὐτῶν, ὅσα καὶ περὶ τῶν τότε δαιμονιζομένων φλυαροῦσιν. Αὐτοὶ λέγουσιν, ὅτι οἱ τότε δαιμονιζόμενοι ἦσαν μελαγχολικοί. Κατ' αὐτοὺς λοιπὸν οἱ μελαγχολικοὶ περιπατοῦσι γυμνοί, φεύγουσιν ἀπὸ τῆς κατοικίας αὐτῶν, καὶ κατοικοῦσιν ἐν τοῖς μνήμασι συντρίβοντες· δὲ τὰ σιδηρὰ δεσμά καὶ τὰς ἀλύσεις, τρέχουσιν εἰς τὴν ἔρημον. Κατ' αὐτοὺς λοιπὸν ἡ μελαγχολία ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ εἰσέρχεται εἰς τοὺς χοίρους· οἱ δὲ χοῖροι, μελαγχολικοὶ γενόμενοι, ὀρμῶσιν ἀγέληδόν κατὰ τοῦ κρηνοῦ, καὶ καταποντιζόμενοι εἰς τὴν λίμνην πνίγονται. Τίς ἄνθρωπος, ἔχων σώας τὰς φρένας αὐτοῦ, πείθεται εἰς τοιαῦτα μῦρολογήματα; οἱ δαίμονες·

ὅμως ἀκούοντες αὐτοὺς λέγοντας, ὅτι ἐπίστευον, ἐὰν ταῦτα ἔβλεπον, καὶ φοβούμενοι μήπως τοῦτο συμβῆ, ὁρμῶσι κατ' αὐτῶν, καὶ δαιμονίζοντες αὐτούς, ποιοῦσιν ἐν αὐτοῖς ὅσα ἔπραττον εἰς τοὺς τότε δαιμονιζομένους· ἤγουν γυμνοῦσιν αὐτοὺς τοῦ ὀρθοῦ λόγου, καὶ ἐξάγοντες τὸν νοῦν αὐτῶν τῆς ἰδίας κατασάσεως, θάπτουσιν εἰς τῆς ἀσυνεσίας τὰ μνήματα· συντρίβοντες δὲ τοὺς ἐν αὐτοῖς ὄρους καὶ νόμους τῆς ὀρθῆς κρίσεως, κατακρημνίζουσιν αὐτοὺς εἰς τῆς ἀπιστίας τοὺς χάνδακας, ὥσπερ τοὺς χοίρους εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡμεῖς δέ, οἱ πιστεύοντες τὴν ἀλήθειαν ταύτης τῆς εὐαγγελικῆς ἱστορίας, κλαίμεν ἐπ' αὐτούς, καὶ παρακαλοῦντες τὸν θεόν, ἵνα ἀπαλλάξῃ ἡμᾶς τῆς τοιαύτης καταδίκης, διερμηνεύομεν αὐτὴν πρὸς κατάληψιν περισσοτέραν καὶ ὠφέλειαν. Τὴν ἱστορίαν ταύτην ἠρμηνεύσαμεν τῇ πέμπτῃ κυριακῇ τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου· ἐπειδὴ δὲ ὁ θεηγόρος Λουκᾶς διηγεῖται τινὰς περιστάσεις, ὑπὸ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου σιωπηθείσας, διὰ τοῦτο ταύτας μόνον ἐρμηνεύομεν, ἀφέντες ὅσα τότε ἐκεῖ εἴπομεν.

Λουκ. 8,
26.
27.

Τῷ καιρῷ ἐκεῖνω, ἐλθόντι τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ὑπήντησέν αὐτῷ ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἰμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν· ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀνακράξας, προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλη εἶπε· τί

28.

ἔμοι καὶ σοί, υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου μή με βασανίσῃς.

Διὰ τί ὁ μὲν Ματθαῖος εἶπεν, « Εἰς τὴν » χώραν τῶν Γεργεσηνῶν, ὁ δὲ Λουκᾶς, » εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν » καὶ διὰ τί ὁ μὲν Ματθαῖος ἐμνημόνευσε δύο δαιμονιζομένων, ὁ δὲ Λουκᾶς ἐνός· καὶ διὰ τί οἱ δαιμονιζόμενοι κατώκουν ἐν τοῖς μνημείοις· τί δὲ δηλοῦσι τὰ λόγια ταῦτα « Τί ἐμοὶ » καὶ σοί, υἱὲ τοῦ θεοῦ; » ἐφανερῶσαμεν ταῦτα εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ προειρημένου κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου· σημειοῦμεν δὲ ἐνταῦθα τὸ « Ἐκ χρόνων ἱκανῶν », καὶ τὸ « Δέομαί σου, μή με βασανίσῃς », τὰ γραφέντα ὑπὸ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ· καθότι τὸ μὲν πρῶτον δεικνύει, ὅτι ἡ πολυκαιρία αὐξάνει τὴν δυσκολίαν τῆς ἰατρείας, τὸ δὲ δεύτερον, ὅτι καὶ ἡ δέησις αὐτῶν τῶν δαιμόνων κάμπτει τοῦ φιλανθρώπου Ἰησοῦ τὰ σπλάγχνα· ἐκ τούτου δὲ φανερόν ἐστιν, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ δαίμονες, ἐὰν μετενόουν, καὶ ἐπέστροφον, καὶ ἐζήτουν παρὰ τοῦ θεοῦ συγχώρησιν, ὁ θεὸς εὐσπλάγχχνιζετο αὐτούς, καὶ εἰσήκουε τὴν δέησιν αὐτῶν. Μετὰ φωνῆς δὲ μεγάλης ἐβόησεν ὁ δαίμων καὶ παρεκάλεσεν, ἐπειδὴ, ἀκούσας τὴν παντοδύναμον φωνήν, ἐτρόμαξε.

Παρήγγειλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν· καὶ ἐδεσμεῖτο ἀλύσει καὶ πέδαις φυλασσόμενος· καὶ διαρρήσων τὰ δεσμὰ ἡλαύ-

Λουκ. 8,
29.

νετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐ-
ρήμους.

Ἐγίνωσκεν ὁ θεάνθρωπος, ὅτι πρὸ πολ-
λοῦ καιροῦ ὁ δαίμων, ἀρπάσας τὸν ἄθλιον
ἐκαῖνον ἄνθρωπον, ἀνελεημόνως ἐδασάνιζεν
αὐτόν· ὅθεν σπλαγχνισθεῖς, ἐκέλευσε τῷ
ἀκαθάρτῳ δαίμονι, ἵνα ἐξέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ.
Συνέτριβε δὲ ὁ δαίμων τὰς ἀλύσεις καὶ τῶν
ποδῶν τὰ δεσμά, καὶ βιαίως ἔσυρεν αὐτὸν
εἰς τὴν ἔρημον, ἵνα, ἐκεῖ εὐρίσκων αὐτὸν
μειμονωμένον καὶ ἔστερημένον πάσης ἄν-
θρωπίνης βοηθείας, ὁρμαῖ κατ' αὐτοῦ ἐλευ-
θέρως, καὶ κατατυραννῆ αὐτὸν ἀσπλάγχυνως,
βασανίζῃ δὲ καὶ τοὺς τούτου φύλακας,
ἀναγκάζων αὐτοὺς τρέχειν ἔνθεν ἀκακίθην,
ἵνα εὐρωσιν αὐτόν.

κύ-δθι.
30.

Ἐπηρώτησε δὲ αὐτόν ὁ Ἰησοῦς,
λέγων, τί σοί ἐστιν ὄνομα; ὁ δὲ εἶ-
πε, Λεγεὼν· ὅτι δαιμόνια πολλὰ
εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν.

Οὐχ ὡς ἀγνοῶν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἠ-
ρώτησε, διότι, ὡς θεὸς ἀληθινός, καὶ τὸ
ὄνομα ἐγίνωσκε καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν δαι-
μόνων τῶν εἰσελθόντων εἰς τὸν δαιμονιζό-
μενον· ἀλλ' ἠρώτησεν, ἵνα οἱ περισσώτεροι
μάθωσιν, ὅτι πολλὰ δαιμόνια κατεκυρίευσαν
αὐτοῦ (διότι τὸ λεγεὼν σημαίνει ἑξακισχι-
λίους στρατιώτας), καὶ ὅτι, κὰν τοσοῦτοι
ἦσαν οἱ δαίμονες, ἐτρόμαξαν ὁμῶς τὴν
θείαν αὐτοῦ δύναμιν· διὸ καὶ παρεκάλουν
αὐτόν.

Σουδ. εἰς
τὸ Λεξ.

Λουκ. 8,
31.

Καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα μὴ
ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀ-
πελθεῖν.

Ἡ ἄβυσσος σημαίνει τόπον ἔχοντα
βάθος ἀπέραντον· τοῦτον δὲ ζόφον καὶ
τάρταρον ὠνόμασεν ὁ θεσπέσιος ἀπόστολος
Πέτρος. Ποῦ δὲ ἐστὶν οὗτος ὁ τόπος, εἰς
τῆς γῆς τὰ βάθη ἢ ἔξω τοῦ κόσμου, οὐδεὶς
οἶδεν· ἐπειδὴ περὶ τούτου οὐδὲν ἐφανέρωσεν
ἡ θεία γραφή· οἶδαμεν δὲ, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν
ἐκαῖνος ὁ τόπος, ἐν ᾧ ὁ θεὸς δεσμοῖς αἰδίοις,
ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος Ἰούδας, φυλάττει τοὺς
δαίμονας, ἵνα κρίνῃ αὐτοὺς ἐν τῇ μεγάλῃ
ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Παρεκάλουν δὲ αὐτόν
οἱ δαίμονες, ἵνα μὴ προστάξῃ αὐτοὺς ἀπελ-
θεῖν εἰς τὴν ὠρισμένην αὐτοῖς ἄβυσσον.

2. Πέτρ.
2, 4.

Ιουδ. 6.

Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἰκα-
νῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· καὶ
παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα ἐπιτρέψῃ
αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐ-
πέτρεψεν αὐτοῖς. Ἐξελθόντα δὲ τὰ
δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, εἰσῆλ-
θον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὤρμησεν
ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν
λίμνην, καὶ ἀπεπνίγη. Ἰδόντες δὲ
οἱ βόσκοντες τὸ γεγεννημένον ἔφυ-
γον, καὶ ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν εἰς
τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς.

Λουκ. 8,
32.

33.

34.

Ὁ μὲν Ματθαῖος εἶπεν· « Ἦν δὲ μα-
κρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν
» βοσκομένων », ὁ δὲ Λουκᾶς ἐφανέρωσε
καὶ τὴν τοποθεσίαν, ἐν ᾗ ἦσαν οἱ χοῖροι,
εἰπὼν, Ἐν τῷ ὄρει. Ἐπειδὴ δὲ ὁ μὲν Ματ-
θαῖος εἶπεν, ὅτι ἡ ἀγέλη τῶν χείρων κα-
τεκρημνίσθη εἰς τὴν θάλασσαν, ὁ δὲ Λουκᾶς
εἰς τὴν λίμνην, μὴ νομίσης, ὅτι ἀντιλέγου-
σιν ἀλλήλοις οἱ ἅγιοι εὐαγγελισταί· διότι

Ματ. 8,
30.

αὐτ. 32.

μία καὶ ἡ αὐτὴ λίμνη ἢ ὀνομαζομένη Γεννησαρέτ ἐλέγετο καὶ θάλασσα τῆς Γαλιλαίας, καὶ Τιβεριάδος θάλασσα· ὅθεν ὁ μὲν Ματθαῖος ὠνόμασεν αὐτὴν θάλασσαν, ὁ δὲ Λουκᾶς λίμνην. Τὸ δὲ διὰ τί ἐζήτησαν οἱ δαίμονες εἰσελθεῖν εἰς τοὺς χοίρους, ὁ δὲ θείανθρωπος συνεχώρησεν, ἵνα τοσαύτην ζημίαν πάθῃ ὁ κύριος αὐτῶν, καὶ τὸ διὰ τί οἱ βόσκοντες αὐτοὺς ἔφυγον, ἐρρήθη εἰς τὴν προειρημένην ἑρμηνείαν. Ἀκούσωμεν οὖν τὰ λοιπὰ τῆς διηγήσεως.

Λουκ. 8, 35. Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον, ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ, ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, ὑπέστρεψε.

Βλέπε πῶς ὁ πανεύφημος Λουκᾶς διηγείται λεπτομερῶς ὅσα γενικῶς ἐξέφρασεν ὁ ἱερός Ματθαῖος. « Ἐξῆλθον, λέγει, οἱ ἐν τῇ πόλει καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἰδεῖν τὸ γεγονός ». Ἐπειδὴ δὲ ἀνωτέρω εἶπεν, ὅτι ὁ δαιμονιστός ἦν γυμνός, καὶ κατώκει ἐν τοῖς μνήμασι, καὶ συνέτριβε τὰς ἀλύσεις καὶ τὰ δεσμά, καὶ ἐφέρετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὴν ἔρημον, νῦν λέγει, ὅτι οἱ ἐλθόντες ἰδεῖν τὸ γεγονός, εὗρον τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἐλευ-

θερωθέντα ἐκ τῆς δυναστείας τῶν δαιμόνων, καθήμενον παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐνδεδυμένον καὶ ἡσυχον καὶ φρόνιμον, καὶ ὅτι οἱ ἰδόντες τοῦτο, ἀκούσαντες καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἑωρακότων τὸν τρόπον, δι' οὗ αὐτὸς ἐλυτρώθη, ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. Ἀλλὰ διὰ τί ἄραγε ἐφοβήθησαν; ἢ λύτρωσις τοῦ δαιμονιστομένου οὐκ ἔφερε φόβον, ἀλλὰ χαρὰν, εὐλάβειαν, εὐχαριστίας χρέος. Πιθανώτατον φαίνεται, ὅτι κατεφόβισεν αὐτοὺς ὁ ἀφανισμὸς τῶν χοίρων· διότι ὁ μὲν Ἰουδαϊκὸς νόμος ἀπηγόρευε τὰ χοίρεια κρέατα, αὐτοὶ δὲ ἔτρεφον χοίρους· ὅθεν διὰ τὴν ἀνομίαν ἐπαιδεύθησαν διὰ τῆς τῶν χοίρων ἀπωλείας. Ἰδόντες οὖν τὴν ζημίαν ταύτην, ἐφοβήθησαν μήτι παιδευῶσι καὶ δι' ἄλλας παρανομίας αὐτῶν· ἐκ τούτου οὖν παρεκάλουν πάντες τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἵνα ἀναχωρήσῃ ἀπ' αὐτῶν. Καὶ ὁ μὲν Ἰησοῦς, εἰσελθὼν εἰς τὸ πλοῖον, ἐπέστρεψεν α εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης », ὅθεν πρότερον ἐξελθὼν, ἦλθεν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν· ὁ δὲ θεραπευθείς παρεκάλει αὐτόν, ἵνα μένη διὰ πάντας μετ' αὐτοῦ.

Ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ, ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσε δὲ αὐτόν ὁ Ἰησοῦς, λέγων· ὑπόστρεψον εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ θεός. Καὶ ἀπῆλθε καθ' ὅλην τὴν πόλιν, κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

Τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ὁ ἰαθεὶς ἄνθρω-

Λουκ. 11, 7.

Λουκ. 14, 18.

Λουκ. 8, 22.

αὐτῷ. 38.

39.

θεοφύλ.

πος παρεκάλει τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἵνα μένη μετ' αὐτοῦ· ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο μήτι, ἀναχωρήσας ἀπ' αὐτοῦ, πέσῃ πάλιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν δαιμόνων· ἐπειδὴ ὁμως ἡ ἀπόκρισις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ οὐδὲν περιφόβου διαλαμβάνει, πιθανώτερον φαίνεται, ὅτι εἰς ἀντάμειψιν τῆς εὐεργεσίας ἤθελε γενέσθαι ὑπηρέτης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄλλ' ὁ θεάνθρωπος, προτιμήσας τὸ κήρυγμα τῆς ἰδίας ὑπηρεσίας, ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς

τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἵνα κηρύττῃ τοῦ θεοῦ τὰ θαύματα καὶ τὴν εὐσπλαγγνίαν. Σημειώσαι δέ, ὅτι ὁ μὲν Κύριος, διδάσκων τὴν ταπεινώσιν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ οὐκ εἶπε, διηγοῦ ὅσα ἐποίησά σοι ἐγώ, ἀλλά, « διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ θεός »· ὁ δὲ θεραπευθεὶς, δεικνύων τὴν πίσιν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐχάριστον διάθεσιν, διηγείτο καὶ ἐκήρυττε καθ' ὅλην τὴν πόλιν ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

ΟΜΙΛΙΑ

ΜΕΤΑ ΤΟ ΚΑΤΑ

ΛΟΥΚΑΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΣΤ'. ΚΥΡΙΑΚΗΣ.

Ῥωμ. 15, 4. « Ὅσα προεγράφη, λέγει ὁ θεοσπέσιος Παῦλος, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη ». Μὴ παραδράμωμεν λοιπὸν μηδὲ τὸ ζήτημα τοῦ ἰατρευθέντος ἀνεξερεύνητον, μηδὲ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπολυπραγμόνητον· αὐτὰ εἰσι δύο μαθήματα ψυχοσωτήρια, δύο κανόνες εἰσὶ ψυχοφελέστατοι. Τὸ ζήτημά ἐστι κανὼν πρέπων εἰς πάντας τοὺς εὐεργετηθέντας, ἢ ἀπόκρισις ἐστὶ κανὼν κατάλληλος εἰς πάντας τοὺς εὐεργετήσαντας. Ὁ εὐεργετηθεὶς χρέος ἔχει ἀπαραίτητον, ἵνα φανῇ εὐχάριστος πρὸς τὸν εὐεργέτην, ἀγωνιζόμενος κατὰ πάντα τρόπον, ἵνα ἀνταμείψῃ

τὴν εὐεργεσίαν. « Ἐδέετο δέ, λέγει, αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ, ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ »· ἤθελεν ἵνα συζήσῃ μετὰ τοῦ εὐεργέτου αὐτοῦ, ἵνα, ὑπηρετῶν αὐτόν, ἀποδώσῃ τῆς εὐχαριστίας τὸ χρέος· ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἔσπερξε τοῦτο ὁ εὐεργέτης, ἄλλον τρόπον ἐπενόησε, δι' οὗ ἔδειξε τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς ψυχῆς αὐτοῦ· ἐκήρυξεν εἰς ὅλην τὴν πόλιν τὴν εὐεργεσίαν μετὰ πασῶν τῶν εὐεργετικῶν αὐτῆς περιστάσεων· « Ἀπῆλθε καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύττων » ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ θεός ». Ὁ εὐεργέτης χρέος ἔχει, ἵνα μὴ ζητῇ παρὰ τοῦ εὐεργετηθέντος ἀμοιβήν· ἀπέλυσε, λέγει, τὸν

Λουκ. 8, 38.

αὐτῷ. 39.

εὐεργετηθέντα ὁ εὐεργέτης, εἰπὼν· « Ὑπό-
 » στρεφον εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ
 » ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ θεός »· οὐ ζητῶ παρὰ σοῦ
 ἀνταπόδοσιν, ἐπίσρεφον εἰς τὸν οἶκόν σου,
 καὶ συλλογιζόμενος, ὅτι οὐκ ἐγὼ εὐεργέτη-
 σά σε, ἀλλ' ὁ θεός, διηγοῦ τὴν εὐεργεσίαν
 τοῦ θεοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἀλλαχοῦ ἐφανερῶσαμεν
 πόσον ἀμαρτάνουσιν οἱ εὐεργέται, ὅταν
 ζητῶσι παρὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν εὐεργετη-
 θέντων τὰς ἀμοιβάς, ἀκόλουθόν ἐστιν, ἵνα
 λαλήσωμεν σήμερον περὶ τοῦ πόσον ἀμαρ-
 τάνουσιν οἱ εὐεργετούμενοι, ὅταν ἀχάριστοι
 φαίνωνται πρὸς τοὺς ἑαυτῶν εὐεργέτας.

Κατὰ τρεῖς τρόπους οἱ ἄνθρωποι φαί-
 νονται ἀχάριστοι πρὸς τοὺς εὐεργέτας· ἢ
 μὴ φροντίζοντες, ἵνα διὰ τῶν ἔργων ἀν-
 ταποδώσωσιν εἰς τὸν εὐεργέτην τῆς εὐερ-
 γείας τὸ ἀνταπόδομα· ἢ ἀμνημονοῦν-
 τες τῆς εὐεργείας, καὶ μὴδὲ καὶ τὴν
 διὰ λόγου εὐχαριστίαν προσφέροντες εἰς
 τοὺς εὐεργέτας· ἢ ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν,
 ὧν ἔλαβον, ἀνταποδίδοντες κακά. Τρεῖς
 λοιπὸν εἰσὶν αἱ τάξεις τῶν ἀχαρίστων·
 οἱ δὲ ἀχάριστοι τῆς τρίτης τάξεώς εἰσι χεί-
 ρονες πάντων τῶν ἄλλων ἀχαρίστων, καὶ
 ἄνθρωποι ἀληθῶς παγκάκιστοι. Καθεὶς δὲ
 ἀχάριστος ἀμαρτάνει κατὰ τῆς φύσεως,
 κατὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, κατὰ τῶν ἰδίων
 αἰσθήσεων, καὶ κατὰ τοῦ θεοῦ νόμου. Ἀ-
 μαρτάνει κατὰ τῆς φύσεως, ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ
 φύσις ἐστὶ διδάσκαλος τῆς εὐγνωμοσύνης·
 βλέπει τὰ ἄλογα ζῶα, πῶς γνωρίζουσι τοὺς
 τρέφοντας αὐτά, καὶ ἀκούουσι τὴν φωνὴν
 αὐτῶν, καὶ ὑποτάσσονται εἰς αὐτούς, καὶ
 περιποιῶνται ὅσον δύνανται· διὰ τοῦτο ὁ
 θεός, τὸ ἐπιχείρημα τῆς φύσεως ἀναλαβὼν,

ἤλεγχε τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀχαριστίαν, λέ-
 γων· « Ἐγὼ βοῦς τὸν κτησάμενον καὶ ἡσ. 1,
 » ὄνος τὴν φάτνην τοῦ Κυρίου αὐτοῦ· ἡσ. 3.
 » σραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω, καὶ ὁ λαός μου οὐ
 » συνῆκεν »· ἔπειτα διὰ τοῦ οὐαὶ ἐφανέρωσε
 τὴν φοβερὰν καταδίκην ἐκείνων, οἵτινες,
 κατὰ τοῦ νόμου τῆς φύσεως ἐξανιστάμενοι,
 γίνονται ἀχάριστοι πρὸς τοὺς εὐεργέτας·
 « Οὐαί, εἶπεν, ἔθνος ἀμαρτωλόν, λαός αὐτ. 4.
 » πλήρης ἀμαρτιῶν, σπέρμα πονηρόν, υἱοὶ
 » ἄνομοι, ἐγκατελίπατε τὸν ἅγιον τοῦ
 » Ἰσραὴλ »· Ἀμαρτάνει ὁ ἀχάριστος κατὰ
 τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἐπειδὴ ὁ μὲν νοῦς πείθει,
 μᾶλλον δὲ ἀναγκάζει καθένα, ἵνα φανῇ
 εὐχάριστος πρὸς τὸν εὐεργέτην· καθεὶς ἀ-
 κούει ἐσωτερικῶς τὸν νοῦν αὐτοῦ, λέγοντα·
 Δίκαιόν ἐστιν, ἵνα εὐχαριστήσης τὸν εὐερ-
 γετήσαντά σε· δίκαιόν ἐστιν, ἵνα βοηθήσης
 τῷ βοηθήσαντί σε, καὶ ἐλεήσης τὸν ἐλεήσαν-
 τά σε· ἢ δὲ θέλησις τοῦ ἀχαρίστου, ἐξα-
 νισταμένη κατὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου τοῦ νοός
 αὐτοῦ, καὶ συγκροτοῦσα κατ' αὐτοῦ ἰσχυ-
 ρὸν πόλεμον, νικᾷ τοῦ νοός τὴν ὀρθὴν κρί-
 σιν· τοῦτο δὲ ἔργον ἐστὶ βεβιασμένον καὶ
 δυναστικόν, καθὼς εἶπεν ὁ θεός διὰ στόματος
 τοῦ προφήτου Ἱερεμίου· « Ἴδου ἐλάλησας, Ἱερεμ. 3,
 » λέγει, καὶ ἐποίησας τὰ πονηρὰ ταῦτα, ἡσ. 5.
 » καὶ ἠδυνάσθης »· Ὁ ἀχάριστος καὶ ἀκούει,
 καὶ βλέπει, καὶ ψηλαφᾷ, ἴν' οὕτως εἴπω,
 τὸ ὅτι οἱ ἀχάριστοι ἄνθρωποι γίνονται μι-
 σητοὶ καὶ ἀποτρόπαιοι· διότι οὐ μόνον οἱ
 εὐεργετήσαντες, ὀρῶντες τὴν ἀχαριστίαν
 αὐτῶν, παύουσι τὰς εὐεργεσίας, ἀλλὰ καὶ
 οἱ λοιποὶ, ἀποστρεφόμενοι αὐτούς, προσά-
 πτουςιν εἰς αὐτούς τὸ ἄτιμον καὶ κατη-
 σχυμμένον ὄνομα τοῦ ἀχαρίστου· αἰσθάνεται,

Ὁμοίαν με-
 τὰ τὸ κατὰ
 Ματθ.
 Εὐαγγ.
 τῆς 5. Κυ-
 ριακ.
 Ομιλ.

λέγω, ὁ ἀχάριστος, ὅτι ἡ ἀχαριστία βλάπτει αὐτόν, καὶ ὁμως, ἐξανιστάμενος κατὰ τῶν ἰδίων αἰσθήσεων, προτιμᾷ τὴν ἀχαριστίαν τῆς εὐγνωμοσύνης· εἰς τούτους δὲ ἀρμόζει

Ματ. 13, ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, « Ὅτι βλέποντες οὐ

» βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν

» οὐδὲ συνιούσιν ». Ἐὰν δὲ ἀνοίξῃς τὸ ἱερόν εὐαγγέλιον, βλέπεις, ὅτι ὁ ἀχάριστος καθ' ὑπερβολὴν ἀντιφέρεται εἰς τοὺς νόμους

τοῦ θεοῦ· « Ἀγαπᾶτε, λέγει τοῦ θεοῦ ὁ

» νόμος, τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν » ὁ ἀχάριστος οὐδὲ εἰς τοὺς φίλους δεικνύει ἀγάπην·

« Εὐλογεῖτε, λέγει ὁ νόμος, τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς » ὁ ἀχάριστος οὐδὲ τοὺς εὐλογούντας αὐτόν εὐλογεῖ· « Καλῶς ποιεῖτε

» τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς », λέγει ὁ νόμος· ὁ ἀχάριστος οὐδὲ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν

ἀγαθοποιεῖ· « Προσεύχεσθε, λέγει ὁ νόμος,

» ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων καὶ διωκόντων

» ὑμᾶς » ὁ ἀχάριστος οὐδὲ ὑπὲρ τῶν εὐεργετούντων καὶ προστατευόντων προσεύχεται· Οἱ ἁμαρτωλοί, λέγει ὁ θεός, ἀγαπῶσι

τοὺς ἀγαπῶντας, καὶ ἀγαθοποιοῦσι τοὺς ἀγαθοποιούντας αὐτούς· ὁ ἀχάριστος ὑπερβαίνει τῶν ἁμαρτωλῶν τὴν κακίαν, ἐπειδὴ οὐδὲ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν ἀγαπᾷ, οὐδὲ τοὺς ἀγαθοποιούντας ἀγαθοποιεῖ.

Ἄνθρωποι πανάθλιοι, ἡμεῖς οὐ μόνον ἀχάριστοί ἐσμεν πρὸς τοὺς εὐεργετούντας ἡμᾶς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἀχαριστίαν δεικνύομεν καὶ πρὸς αὐτόν τὸν θεόν, ὅστις ἀκαταπαύστως διὰ μεγάλων καὶ πολλῶν καὶ παντοίων εὐεργεσιῶν ἡμᾶς εὐεργετεῖ. Ἄλλ' ἄρα γε ὁ θεός ὁ πανυπερτέλειος θέλει τὴν εὐχαριστίαν τῶν εὐεργετηθέντων, καὶ ὀργίζεται κατὰ τῶν ἀχαρίστων; Ἀκούσατε,

παρακαλῶ μετὰ προσοχῆς. Ἀληθῶς ὁ θεός ἐφάνερωσεν ἡμῖν διὰ τοῦ προφήτου αὐτοῦ, ὅτι οὐδεμίαν ἔχει χρεῖαν τῶν ἀγαθῶν ἡμῶν·

« Ὅτι τῶν ἀγαθῶν μου οὐ χρεῖαν ἔχεις » Ψαλ. 134, 1.

οὐδὲ τῆς διὰ τῶν ἔργων οὐδὲ τῆς διὰ λόγου εὐχαριστίας ἡμῶν χρήζει· καὶ ποῖαν χρεῖαν ἔχει τῆς εὐτελείας καὶ οὐδαμινότητος τῶν ἔργων ἡμῶν ὁ δημιουργός τῆς κτίσεως,

ὅστις ἔχει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ παντοδυναμοῦ αὐτοῦ νεύματος πάντα τὰ ὄρατὰ καὶ ἀόρατα κτίσματα; ἢ ποῖαν χρεῖαν ἔχει

τῆς δοξολογίας τοῦ ἀνθρώπου ὁ θεός, ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ ὑπερτέλειον ἔχων τὴν δόξαν, καὶ ἀκαταπαύστως ὑμνούμενος ὑπὸ τῶν Χε-

ρουβίμ, καὶ δοξολογούμενος ὑπὸ τῶν Σερα- αὐτ. 148, 2.

φίμ, καὶ ὑπερυψούμενος ὑπὸ πασῶν τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων; ὁ οὐρανός, ἢ γῆ, ὁ ἥλιος, ἢ σελήνη, τὰ ἄστρα, τὸ φῶς, πάντα

τὰ κτίσματα δοξολογοῦσιν αὐτόν· « Οἱ

» οὐρανοὶ διηγούνται δόξαν θεοῦ, ποίησιν

» δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ σερῆωμα ».

Ἀπαθῆς δὲ ὢν ὁ θεός καὶ πάσης προσπα- αὐτ. 13, 1.

θείας ὑπέρτατος, οὐδόλως πάσχει, ὅταν ἡμεῖς ἀνταποδίδωμεν αὐτῷ κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν·

ἐπειδὴ ὁμως ἢ μὲν εὐγνωμοσύνη ἐστὶν ἀπόδειξις τῆς καλῆς ἡμῶν διαθέσεως, ἢ δὲ ἀχαριστία ἐνδείξις τῆς πονηρᾶς ἡμῶν γνώ-

μης, διὰ τοῦτο καὶ τὴν δι' ἔργων καὶ τὴν διὰ λόγων ζητεῖ εὐχαριστίαν, καὶ ἀγανακτεῖ

δὲ ὑπερβαλλόντως, ὅταν ἀνταποδίδωμεν αὐτῷ κακὰ ἀντὶ τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ.

Ἀκούσατε οὖν πόσον φανερὰ ζητεῖ ὁ θεός μετὰ τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ τὴν διὰ τῶν ἔργων ἡμῶν ἀντάμειψιν. Ἀπαριθμεῖ

πρῶτον εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας τὰς μεγάλας εὐεργεσίας, ὅσας ἐποίησεν εἰς αὐτούς· τὰ

ἐν Αἰγύπτῳ θαυμάσια, τὴν ἀπὸ τῆς δου-
λειᾶς τοῦ Φαραὼ ἐλευθερίαν, τὴν διὰ τῆς
Ἑρυθρᾶς θαλάσσης διάβασιν, τὴν ἐν τῷ
ὄρει Σινᾶ νομοθεσίαν, τὴν συγχώρησιν τοῦ
ἀμαρτήματος τῆς μοσχολατρίας, τὴν δω-
ρεὰν τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας καὶ τὰ ἄλλα.
ἔπειτα λέγει πρὸς αὐτούς· « Καὶ νῦν », ἡ-
γουν μετὰ τὰς εὐεργεσίας ταύτας, νῦν, ὡς
Ἰσραηλίται, τί ζητῶ ἐγὼ παρ' ὑμῶν; ποίαν
ἀνταπόδοσιν θέλω; « Καὶ νῦν, Ἰσραὴλ;
» τί Κύριος ὁ θεὸς σου αἰτεῖται παρὰ
» σοῦ, ἀλλ' ἢ φοβεῖσθαι Κύριον τὸν θεόν
» σου, καὶ πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς
» αὐτοῦ, καὶ ἀγαπᾶν αὐτόν, καὶ λατρεύειν
» Κυρίῳ τῷ θεῷ σου ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς
» σου; »

Λουκ. 10,
12.

Ὅτι δὲ ζητεῖ καὶ τὴν διὰ λόγου εὐχα-
ριστίαν καὶ δοξολογίαν, φανερόν ἐστιν ἐκ
τῆς ἱστορίας τῶν δέκα λεπτῶν. Οὗτοι, ἀ-
περχόμενοι πρὸς τοὺς ἱερεῖς κατὰ τὴν
προσταγὴν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ,
καθ' ὁδὸν ἐκαθαρίσθησαν πάντες· ἐξ αὐτῶν
εἰς μὲν Σαμαρείτης τὸ γένος, ἰδὼν, ὅτι
ἐκαθαρίσθη, ὑποστρέψας, μετὰ φωνῆς με-
γάλης ἐδόξαζε τὸν θεόν, καὶ πεσὼν εἰς τὴν
γῆν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας τοῦ
εὐεργέτου αὐτοῦ, προσέφερεν αὐτῷ τὴν
πρέπουσαν εὐχαριστίαν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐννέα
ἀνεχώρησαν, καὶ τῆς εὐεργεσίας ἀμνημονή-
σαντες, οὐδεμίαν εὐχαριστίαν προσέφερον
πρὸς τὸν εὐεργετήσαντα αὐτοὺς Ἰησοῦν.
Ὅθεν τῶν μὲν ἐννέα τὴν ἀχαριστίαν ἐξήλεγ-
ξεν ὁ Ἰησοῦς, εἰπὼν « Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκα-
» θαρίσθησαν, οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; οὐχ εὐρέθη-
» σαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ
» εἰμὴ ὁ ἄλλογενὴς οὗτος; » τὸν δὲ εὐχαρι-

Λουκ. 17,
17, 18,

στον Σαμαρείτην εὐηργέτησεν ἄλλην εὐε-
ργεσίαν τῆς πρώτης πολλῶ ὑπερτέραν·
« Ἀναστάς, εἶπε πρὸς αὐτόν, πορεύου, ἡ
» πίστις σου σέσωκέ σε. » ὅπερ ἐστίν,
ἔδωκεν αὐτῷ διὰ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ
τὴν αἰώνιον σωτηρίαν. Βλέπε δὲ φιλανθρω-
πίαν θεοῦ! ζητεῖ εὐχαριστίαν, ἵνα εὐεργετή-
σῃ πάλιν εὐεργεσίαν τῆς πρώτης πολλῶ
πλουσιωτέραν. Ὅταν ἡμεῖς προσφέρωμεν
αὐτῷ τὴν εὐχαριστίαν, οὐδὲν λαμβάνει,
ἐπειδὴ οὐδεμίαν ἔχει χρεῖαν· « Καὶ γὰρ
» οὐδὲ δεδόξασαι τὸ δεδοχασμένον ἐν τούτῳ
» τῷ μέρει ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δό-
» ξης »· ἀλλὰ δίδωσιν ἡμῖν πάλιν, ἐπειδὴ
ἀδαπάνητός ἐστιν ὁ θησαυρὸς τοῦ ἐλέους
καὶ τῶν θείων αὐτοῦ δωρεῶν.

Λουκ. 17,
19.

2. Κορ. 3,
10.

Φαίνεται δὲ φανερὰ καὶ ἐκ τῶν ἐμφαν-
τικῶν λόγων τοῦ θεοῦ καὶ ἐκ τῆς κατὰ
τῶν ἀχαρίστων φοβερᾶς αὐτοῦ τιμωρίας,
πόσον αὐτὸς ἀγανακτεῖ, ὅταν ἡμεῖς ἀντὶ
τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ καταφρονῶμεν τοὺς
θεῖους αὐτοῦ νόμους. Προσκαλεῖ ὁ μεγαλο-
φωνότατος Ἡσαΐας πᾶσαν τὴν κτίσιν, ἵνα
ἀκούσῃ πόσον ὁ θεός, ἀνθρωποπαθῶς λα-
λῶν, θρηνηδεῖ καὶ προσκλαίεται διὰ τὴν
ἀχαριστίαν τῶν Ἰσραηλιτῶν· « Ἄκουε,
» λέγει, οὐρανέ, καὶ ἐνωτίζου ἡ γῆ, ὅτι
» Κύριος ἐλάλησε· τί δὲ ἐλάλησεν; « Υἱός,
» λέγει, ἐγέννησα, καὶ ὕψωσα »· ἰδοὺ ἡ εὐ-
εργεσία· « Αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν »· ἰδοὺ ἡ
ἀχαριστία, ἀντὶ εὐγνωμοσύνης ἀθέτησις!
« Ἀνταπεδίδοσάν μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν
» καὶ ἀτεκνίαν τῇ ψυχῇ μου ». Κατὰ τὸν
αὐτόν δὲ τρόπον καὶ ὁ μέγας προφήτης
Μωϋσῆς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐκάλεσε
μάρτυρας, ὅταν εἶπε τὰ κατὰ τῶν ἀχαρί-

Ἠρ. 1,
2.

Ψαλ. 24,
14.

στῶν λόγια τοῦ θεοῦ καὶ τὴν κατ' αὐτῶν
 Δευτ. 32, 1. φοβερὰν αὐτοῦ ἀπόφασιν· « Πρόσεχε, εἶπεν,
 » οὐρανέ, καὶ λαλήσω, καὶ ἀκουέτω ἡ γῆ
 » ῥήματα ἐκ στόματός μου ». Ταῦτα, λέγει,
 ὧ ἀχάριστοι, τὰ ἄνομα ἔργα ἀνταποδίδοτε
 Δευτ. 32, 6. εἰς τὸν θεόν; « Ταῦτα Κυρίῳ ἀνταποδίδο-
 » τε »; Λαὲ μωρὲ καὶ ἄσοφε, τοιουτοτρό-
 πως ἀνταμείβεις τὸν ποιητὴν σου; « Οὕτω
 » λαὸς μωρὸς καὶ οὐχὶ σοφός; » Τίς ἐστὶν
 αὐτός, ὃν σὺ περιφρονεῖς; οὐκ ἐστὶν αὐτὸς
 ὁ πατὴρ σου, καὶ ὁ κτίστης σου, καὶ ὁ ποιη-
 τῆς σου, καὶ ὁ πλάστης σου; « Οὐκ αὐτός
 » οὗτός σου πατήρ, ἐκτέησάτ σε, καὶ ἐποίη-
 » σέ σε, καὶ ἔπλασέ σε »; Ἀπαριθμήσας
 δὲ τὰς πρὸς τὸν ἀχάριστον λαὸν εὐεργεσίας
 αὐτ. 15. τοῦ θεοῦ, ἐξελέγχει αὐτὸν οὕτως· « Ἐφαγε,
 » λέγει, Ἰακώβ, καὶ ἀπελάκτισεν ὁ ἡγα-
 » πημένος· ἐλιπάνθη, ἐπαχύνη, ἐπλατύνθη,
 » καὶ ἐγκατέλιπε τὸν θεὸν τὸν ποιήσαντα
 » αὐτόν, καὶ ἀπέστη ἀπὸ θεοῦ σωτῆρος αὐ-
 » τοῦ ». Μετὰ δὲ ταῦτα ἐφάνέρωσε καὶ
 τὴν φοβερὰν τοῦ θεοῦ ἀγανάκτησιν κατὰ
 αὐτ. 19. τῶν ἀχαρίστων, εἰπὼν « Καὶ εἶδε Κύριος,
 » καὶ ἐξήλωσε, καὶ παρωξύνθη δι' ὀργὴν υἱῶν
 » αὐτοῦ καὶ θυγατέρων » καὶ τὴν τιμωρίαν
 αὐτ. 20. ὁμοίως· « Καὶ εἶπεν, ἀποστρέψω τὸ πρόσω-
 » πόν μου ἀπ' αὐτῶν, καὶ δεῖξω τί ἐσται
 » αὐτοῖς ἐπ' ἐσχάτων ἡμερῶν, ὅτι γενεὰ
 » ἐξεστραμμένη ἐστίν· υἱοί, οἷς οὐκ ἐστι
 » πίστις ἐν αὐτοῖς ». Ταῦτα δὲ οὐκ ἦσαν
 φοβερῆσαι ἀπρακτοί, ἀλλὰ τιμωρίαι θεοῦ
 ἐνεργηθεῖσαι καὶ τελειωθεῖσαι. Καὶ ὅστις
 μὲν ἀναγνώσῃ τὰς ἱστορίας, βλέπει τὴν
 ἀποστροφὴν ταύτην συμβῆσάν εἰς τὸ
 Ἰουδαϊκὸν γένος ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν,
 ἤγουν μετὰ τὸ πάθος καὶ τὴν ἀνάστασιν

ὅρα τὸ
 περὶ Ἰου-
 δαϊκῆς ἀ-
 λώσεως τοῦ
 Ἰωσήφ.
 βιβλ.

τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ταῖς ἡμέραις Οὐε-
 σπασιανοῦ καὶ Τίτου. Ὅστις δὲ ἀνοίξῃ τὰ
 ὄμματα, βλέπει ὀφθαλμοφανῶς τοὺς μὲν
 Ἰουδαίους εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ κόσμου
 διεσπαρμένους, καὶ βασιλείας, καὶ ἱερωσύ-
 νης, καὶ ναοῦ, καὶ θυσιῶν, καὶ προφητείας,
 καὶ παντὸς χαρίσματος γεγυμνωμένους,
 καὶ ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ ἀπομαμακρυ-
 μένους· τὸ δὲ γένος τῶν ἐθνικῶν τὸ πρότε-
 ρον μωρὸν καὶ ἄσυνετον, ὡς λατρεῦον τῇ
 κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, τὰ ἔθνος, λέ-
 γου, τὸ μηδὲ ἔθνος λογιζόμενον παρὰ τῷ
 θεῷ διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτοῦ, φρόνιμον γε-
 νόμενον καὶ συνετὸν καὶ λάτρην τοῦ ἀλη-
 θινοῦ θεοῦ, καὶ εἰσνεχθέν εἰς τὴν χάριν
 αὐτοῦ ἀντὶ τοῦ ἀπωσθέντος Ἰσραηλιτικοῦ
 λαοῦ διὰ τὴν ἀχαριστίαν αὐτοῦ εἰς αἰσχύ-
 νην καὶ παροργισμόν αὐτοῦ, καθὼς προεῖ-
 πεν ὁ θεός· « Αὐτοί, λέγει, παρεξήλωσάν
 Δευτ. 32, 12. » με ἐπ' οὐ θεῶ, παρώξυνάν με ἐν τοῖς εἰδώ-
 » λοῖς αὐτῶν· καὶ γὰρ παραξήλωσω αὐτοὺς
 » ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτω παροργιῶ
 » αὐτούς ».

Ἄλλὰ τίς, λέγεις, ἐστὶν ἐκεῖνος ὁ ἄν-
 θρωπος, ὅστις οὐ προσφέρει εἰς τὸν θεὸν καὶ
 τὴν διὰ λόγου καὶ τὴν δι' ἔργου εὐχαρι-
 στίαν; τίς ἐστὶν ἐκεῖνος ὁ ἀσυνείδητος
 ἄνθρωπος, ὅστις τολμᾷ, καὶ ἀποδίδωσιν
 εἰς τὸν θεὸν πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν; Ἡμεῖς
 εἰς τὰς καθ' ἡμέραν προσευχὰς δοξολογοῦ-
 μεν τὸν θεὸν διὰ τὰς πρὸς ἡμᾶς εὐεργεσίας
 αὐτοῦ, ψάλλοντες τὸ « Ὑμνοῦμέν σε,
 » εὐλογοῦμέν σε, προσκυνοῦμέν σε, δοξολο-
 » γοῦμέν σε, εὐχαριστοῦμέν σοι διὰ τὴν
 » μεγάλην σου δόξαν ». Ἡμεῖς εἰς αὐτὸν
 μόνον πιστεύομεν, αὐτὸν μόνον προσκυ-

νοῦμεν, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύομεν, καὶ τοὺς θεοὺς αὐτοῦ νόμους φυλάττομεν, ὅσον δυνάμεθα. Γένοιτο, Κύριε, γένοιτο! πλὴν ἐγὼ φοβοῦμαι, ὅτι πολλοί, ἵνα μὴ εἶπω πάντες, ἐσμὲν ἀχάριστοι εἰς τὸν θεὸν κατὰ πάντα τρόπον.

Νικᾶ κατὰ κράτος ὁ ἀρχιστράτηγος τοὺς πολεμίους, καὶ αἶρει τρόπαιον νίκης λαμπρὸν καὶ τέλειον· αὐτός, ἀντὶ τὰ ὑψώσῃ τὰ ὄμματα εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ βοήσῃ

Ψαλ. 143, 1.
« Εὐλογητός Κύριος ὁ θεὸς μου, ὁ διδάσκων » τὰς χεῖράς μου εἰς παράταξιν, καὶ τοὺς » δακτύλους μου εἰς πόλεμον », βλέπει μόνον κάτω εἰς τὴν γῆν καὶ πείθεται, ὅτι ἡ πολεμικὴ αὐτοῦ ἐπιστήμη, καὶ ἡ ἀνδρεία τοῦ δεινὸς στρατηγοῦ, καὶ τῶν στρατιωτῶν ἡ σταθερότης κατετρόπωσε τῶν ἐχθρῶν τὸ φρούαγμα. Συγγράφει ἐκεῖνος ὁ σοφὸς βιβλίον γέμον πολυμαθείας καὶ ἐπιστήμης· οἱ ἀναγινώσκοντες αὐτὸ ἐπαινοῦσι τὰ νοήματα, τὴν φράσιν, τὴν συνθήκην, τὴν τάξιν, τὴν μέθοδον, τὴν εὐφυίαν καὶ ἀγχινοίαν τοῦ συγγραφέως· ὁ δὲ συγγραφεὺς, ἀντὶ τὰ δοξολογήσῃ τὸν θεόν, τὸν δοτῆρα τῆς σοφίας, λέγων « Μὴ ἡμῖν, Κύριε, μὴ ἡμῖν, » ἀλλ' ἡ τῷ ὀνόματί σου δὸς δόξαν, ἐπὶ τῷ » ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου », ἀρεσκέεται, καὶ περπερεύεται, καὶ ματαιοῦται, καὶ δοξάζει ἑαυτὸν ὡς σοφὸν καὶ ἐπισήμονα. Τοῦτο αὐτὸ ποιεῖ καὶ ὁ ἰατρός, ὅταν θεραπεύσῃ τὸν ἀρρώστον ἀπὸ τῆς βαρυτάτης αὐτοῦ ἀσθενείας, καὶ ὁ ῥήτωρ, ὅταν πείσῃ τοὺς ἀκροατάς, καὶ ὁ πραγματευτής, ὅταν κερδήσῃ πολλὰ ἀργύρια, καὶ ὁ γεωργός, ὅταν θερίσῃ πολλὸν καρπὸν, καὶ ὁ τεχνίτης, ὅταν καλῶς φιλοτεχνήσῃ τὸ ἐργό-

χειρον αὐτοῦ, καὶ πᾶς τις ἄλλος, ὅταν μικρὸν ἢ μέγα κατορθώσῃ ἔργον, ἢ ὅταν πολὺ ἢ ὀλίγον εὐτυχήσῃ, καθεὶς, λέγω, τοῦτο αὐτὸ ποιεῖ, ἢ γοῦν δοξάζει οὐχὶ τὸν θεόν, ἀλλ' ἑαυτόν. Τοῦτο δὲ τί ἄλλο ἐστὶν εἰμὴ ἀχαριστία; τί ἄλλο ἐστὶ τοῦτο εἰμὴ τὸ ὅτι οὐδὲ κἂν διὰ λόγου προσφέρομεν τὴν εὐχαριστίαν εἰς τὸν εὐεργέτην θεόν;

Ἡμεῖς, λέγετε, δοξολογοῦμεν τὸν θεὸν διὰ τῆς προσευχῆς καθ' ἐκάστην ἡμέραν. Ἄλλ' ἄρα γε προσεύχεσθε πάντες καθ' ἐκάστην ἡμέραν; πόσοι καὶ πόσοι ἀμελοῦσαι παντελῶς τῆς προσευχῆς τὸ ἔργον! Ἄρα γε προσεύχεσθε, σκοπὸν ἔχοντες, ἵνα εὐχαριστήσητε τὸν θεὸν διὰ τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ; πόσοι καὶ πόσοι προσεύχονται μόνον διὰ τὴν συνθήκην! Ἄρα γε, ὅταν προσεύχησθε, προσηλωμένος ἐστὶν ὁ νοῦς ὑμῶν εἰς τὸν θεόν; πόσοι καὶ πόσοι διὰ μὲν τῆς γλώσσης ἄσματα προσευχῆς φθέγγονται, διὰ τῆς ψυχῆς ἄτοπα νοήματα συλλογίζονται! Τοῦτο δὲ νομίζετε, ὅτι ἐστὶν ἡ εὐχαριστία ἢ εἰς τὸν θεὸν χρεωστούμενη διὰ τὰς κατὰ πᾶσαν στιγμὴν εὐεργεσίας αὐτοῦ;

Τί δὲ λέγετε διὰ τὰ ἔργα; εἰσὶν ἄρα γε τὰ ἔργα ὑμῶν ἔργα εὐχαριστίας; ἔχουσιν ἄρα τὰ ἔργα ὑμῶν ἐκεῖνο τὸ φῶς, δι' οὗ δοξάζεται ὁ θεός, κατὰ τὴν παραγγελίαν αὐτοῦ; « Οὕτω λαμψάτω, εἶπε, τὸ φῶς » ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως » ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι » τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ». Ναί, λέγετε, ἐπειδὴ ἡμεῖς εἰς μόνον τὸν ἀληθινὸν θεὸν πιστεύομεν, καὶ αὐτὸν προσκυνοῦμεν· τοῦτο δὲ ἐστὶν ἔργον καλὸν

καὶ φωτεινόν. Περὶ τούτου ἀποκρίνεται·
εἰς ὑμᾶς ὁ ἀδελφός θεός Ἰάκωβος, λέγων

ἰκκ. 2, « Σὺ πιστεύεις, ὅτι ὁ θεὸς εἰς ἐστὶ καλῶς
19. » ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ
» φοίσσουσι. » Καλὴ ἡ πίστις, ἀλλὰ τοιαύτην
πίστιν ἄκαρπον ἔχουσι καὶ τὰ δαιμόνια·
αὐτ. 18. ἐὰν πιστεύῃς εἰς τὸν ἀληθινὸν θεόν, « Δεῖ-
» ξόν μοι, λέγει, τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν
» ἔργων σου ». Ἡμεῖς, λέγετε, φυλάττομεν,
ὅσον δυνάμεθα, τοὺς θείους νόμους· ἀλλὰ
ποῖα εἰσι τὰ ἔργα ἡμῶν, τὰ ὁποῖα δεικνύ-
ουσιν, ὅτι φυλάττομεν τοῦ θεοῦ τοὺς νόμους;
ποῖα ἔργα βλέπομεν τὴν σήμερον εἰς τὸν
κόσμον; δόλους, συκοφαντίας, ψευδομαρ-
τυρίας, προδοσίας, ἀδικίας· οὗτος ἀρπάζει
τὸ ξένον πρᾶγμα, ἐκεῖνος ἀναβαίνει εἰς τὴν
ξένην κλίνην, ὁ ἄλλος μισεῖ καὶ κατατρέχει
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, τὰ τέκνα περιφρονοῦ-
σι τοὺς γονεῖς, οἱ γονεῖς παροργίζουσι τὰ
τέκνα, οἱ δεσπότηται· δυναστεύουσι τοὺς
δούλους, οἱ δούλοι οὐχ ὑποτάσσονται εἰς
τοὺς δεσπότητας, οἱ ἰερωμένοι οὐ ποιμαίνου-
σι τὸν λαόν, ὁ λαὸς οὐκ εὐλαθεῖται τοὺς
ἰερωμένους. Εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν ὑπὲρ
ἄλλοτε ποτε ἀρμύζουσι τοῦ προφητάνα-
ψαλ. 13, κτος τὰ λόγια· « Πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα
4. » ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν χρησότητα,
» οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός ». Ταῦτά εἰσι τὰ φω-
τεινὰ ἔργα; διὰ τούτων τῶν ἔργων δοξάζο-
μεν τὸν θεόν;

Βλέπε δὲ πῶς οὐ μόνον ταῦτα πράττο-
μεν, ἀλλὰ καὶ πονηρὰ ἀνταποδίδομεν εἰς
τὸν θεὸν ἀντὶ τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ. Τοῦ-
τον εὐηργέτησεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ πλούτου·
αὐτὸς δέ, ὡσπερ ὁ πλούσιος τοῦ εὐαγγε-
λίου, δαπανᾷ τὸν πλοῦτον εἰς τὰς ἀσω-

τείας καὶ τρυφᾶς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ·
ἐκεῖνον ὑπερύψωσεν ὁ θεὸς διὰ τῆς ἀξίας
καὶ ἐξουσίας· αὐτὸς δὲ ὑπερηφανεύεται, ὡς
ὁ Ναβουχοδονόσορ, καταφρονεῖ καὶ δυνα-
στεύει τοὺς ἄλλους, καὶ θέλει, ἵνα προσκυ-
νῆται ὡς θεός· εἰς τὸν ἄλλον ἐτύπωσε
κάλλος καὶ ὠραιότητα, αὐτὸς δὲ οὐ σω-
φρονεῖ, ὡσπερ ὁ πάγκαλος Ἰωσήφ, ἀλλὰ
καθίστησιν ἑαυτὸν εἰδωλὸν τῆς ἀσελγείας,
καὶ διὰ τῆς εὐμορφίας αὐτοῦ κατακρημνί-
ζει πολλοὺς εἰς τοῦ ἄδου τὸ πέταυρον·
τοῦτον ἐστόλισε διὰ τοῦ χαρίσματος τῆς
σοφίας, αὐτὸς δὲ οὐ σοφίζει τοὺς ἄλλους,
καθὼς ὁ σοφὸς Σολομών, ἀλλὰ γίνεται
μωρός, καὶ πολεμεῖ τὴν πίστιν καὶ τὴν
ἐκκλησίαν· εἰς ἐκεῖνον ἔδωκε τελειότητα
τέχνης, αὐτὸς δὲ οὐ τεχνουργεῖ ἀδόλως καὶ
ἐντελῶς τὰ ἔργα αὐτοῦ, ὡς ὁ Βασιλεὴλ,
ἀλλὰ γίνεται δόλιος, καὶ καπηλεύει τὰ
ἐργόχειρα αὐτοῦ· Ἐξέτασον πῶς ὁ καθεὶς
μετέρχεται τὸ χάρισμα καὶ τὴν εὐεργεσίαν
τοῦ θεοῦ, καὶ τότε βλέπεις, ὅτι πολλὰ
σπάνιοι εἰσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες διὰ τοῦ δοθέν-
τος αὐτοῖς χαρίσματος δοξολογοῦσι τὸν
θεόν· τότε βλέπεις, ὅτι οἱ περισσότεροι
μετέρχονται αὐτὸ τὸ χάρισμα καὶ τὴν
εὐεργεσίαν τοῦ θεοῦ ὡς μέσον καὶ ὄργανον,
δι' οὗ καταφρονοῦσι τοὺς νόμους τοῦ θεοῦ,
καὶ πράττουσι τὰ ἀμαρτήματα. Τοῦτο δὲ
τί ἄλλο ἐστὶν εἰμὴ ἀνταπόδοσις κακῶν
ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν;

Ἄλλ' ἐπειδὴ, λέγεις, οὐδεμίαν χρεω-
στοῦμεν ἀνταπόδοσιν εἰς ἐκεῖνον, ὅστις
οὐδεμίαν εὐεργεσίαν ἐποίησεν εἰς ἡμᾶς;
φανερὸν ἐστὶ λοιπόν, ὅτι, ὅστις οὐκ ἔλαβε
παρὰ θεοῦ εὐεργεσίαν, ἐκεῖνος οὐδὲ εὐχα-

ριστίας ἀνταπόδοσιν χρεωστέϊ. Ἄνθρωπε, τί λέγεις; καὶ τίς ἐστὶν ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὅστις οὐκ ἔλαβε παρὰ θεοῦ εὐεργεσίαν; ὁ κληήρης, ἀποκρίνεσαι, ὁ πάμπτωχος, ὁ δυστυχέστατος, αὐτοὶ εἰσὶν ἐκεῖνοι, οἵτινες οὐδεμίαν εὐεργεσίαν ἔλαβον. Αὐτοὶ ἔλαβον τὸ εἶναι παρὰ θεοῦ καὶ τὴν ζωὴν, ἵνα ταλαιπωρῶνται καὶ βασανίζωνται· τοῦτο αὐτό, ὅπερ σὺ λογίζεσαι βάσανον καὶ ταλαιπωρίαν, τοῦτό ἐστὶν εὐεργεσία τοῦ θεοῦ καὶ ἔλεος· ἐὰν δὲ εἰς τοῦτο οὐ πείθεσαι, σὺ σαλεύεις πάντα τὰ θεμέλια τῆς πίστεως.

Ἰνα τί, ἀδελφέ, βλέπης μόνον κάτω; ἵνα τί οὐκ ἐνατενίζῃς καὶ ἐπὶ τὰ ἄνω; οὐ πιστεύεις, ὅτι ἐστὶ ζωὴ μέλλουσα αἰώνιος, τῆς ὁποίας σκιά καὶ ὄναρ ἐστὶν ὁ παρὼν βίος; οὐχ ὁμολογεῖς, ὅτι α Ὁν ἀγαπᾷ » Κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱόν, » ὃν παραδέχεται »; οὐκ ἀκούεις τὸν δεσπότην σου, ὅστις μακαρίζει τοὺς πεινῶντας καὶ κλαίοντας, καὶ ὑπόσχεται αὐτοῖς ἀντὶ τῆς προσκαιροῦ πείνας καὶ τῶν ὀλίγων δακρύων τὴν αἰώνιον ἀπόλαυσιν καὶ τὴν χαρὰν τὴν ἀτελεύτητον; « Μακάριοι, εἰ- » πεν, οἱ ποιῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. » Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελά- » σετε ». Οὐκ ἀκούεις τὸν θεὸν διδάσκοντα καὶ βεβαιοῦντα, ὅτι, ὅσοι φαίνονται εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἀνθρώπων βασανιζόμενοι, ἐ- κείνοί εἰσιν οἱ κληρονόμοι τῆς ἀθανάτου βασιλείας; « Καὶ γὰρ ἐν ὄψει ἀνθρώπων, » λέγει, ἐὰν κολασθῶσιν, ἡ ἐλπίς αὐτῶν » ἀθανασίας πλήρης »: αὐτοί, διὰ τῆς ὀλί- γης καὶ προσκαιροῦ παιδεύσεως δοκιμα- σθέντες καὶ ἀναφανέντες ἄξιοι, λαμβάνουσιν ἀπείρους τοῦ θεοῦ ἀνταποδόσεις. « Καὶ

Παροιμ.
3, 12.Λουκ. 6,
21.Σοφ. 3,
4.

αὐτ. 5.

» ὀλίγα παιδευθέντες, μεγάλα εὐεργετηθή- » σονται· ὅτι ὁ θεὸς ἐπείρασεν αὐτοὺς καὶ » εὔρεν αὐτοὺς ἀξίους ἑαυτοῦ ». Ὅσα λοι- πὸν σὺ ὀνομάζεις ταλαιπωρίας καὶ βασά- νους, αὐτὰ εἰσι δόξα, χαρὰ καὶ μακαριότης, αὐταὶ εἰσὶν εὐεργεσίαι τοῦ πανυπεραγάθου θεοῦ καὶ δωρεαὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς πρόξενοι.

Ἐὰν δὲ ἡμεῖς διὰ τὴν στενότητα τοῦ νοῦς ἡμῶν οὐ κατανοῶμεν τὰ μυστήρια τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώ- σεως τοῦ θεοῦ· ἐὰν ἡμεῖς οὐ καταλαμβά- νωμεν τὰς κρίσεις, δι' ὧν ὁ θεὸς εἰς ταύτην τὴν πρόσκαιρον ζωὴν τὸν μὲν εὐεργετῆ διὰ τῆς εὐτυχίας, τὸν δὲ τιμωρεῖ διὰ τῆς δυστυχίας, ἵνα πάντας σώσῃ, οὐδὲν παρά- δοξον· διότι ταῦτα [οὐδὲ ἐκεῖνος κατανοή- σας, ὅστις ἀνέβη « ἕως τρίτου οὐρανοῦ καὶ 2. Κορ. 12, 2, » εἶδε καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἐβόα· Ρωμ. 11, 33. » ὦ βάθος πλοῦτου, καὶ σοφίας, καὶ γνώ- » σεως θεοῦ! ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα » αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ! » Τοῦτο δὲ αὐτὸς κατενόησε, καὶ περὶ τούτου τελείαν εἶχε πληροφορίαν, περὶ τοῦ ὅτι τὰ πάθη τοῦ νῦν καιροῦ, ὅταν μεθ' ὑπομονῆς ὑποφέρωνται, χωρὶς τινος ἀμφιβολίας προ- ξενοῦσι τὴν αἰώνιον μακαριότητα· διὸ τότε ἔχαιρεν, ὅταν ἔπασχεν· « Νῦν χαίρω, ἔλε- Κολατ. 3, 42. » γεν, ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν ».

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ὅταν σοχάζωμαι τὴν ἀχαριστίαν ἡμῶν, καὶ ἀκούω τὸν θεὸν φοβερίζοντα τοὺς ἀχαρίστους καὶ λέγοντα, « Πῦρ ἐκκέκαυται ἐκ τοῦ θυμοῦ μου, καυ- » θήσεται ἕως ἀδοῦ κατωτάτου· συνάξω εἰς Δευτ. 32, 22, 23. » αὐτοὺς κακά, καὶ τὰ βέλη μου συντελέ- » σω εἰς αὐτούς », φοβοῦμαι ναὶ καὶ τρέμω· ἀλλ' ὅταν βλέπω τὴν ἀναισθησίαν ἡμῶν

διὰ τὴν φοβερὰν ἁμαρτίαν τῆς ἀχαριστίας, τότε ἀπελπίζομαι παντελῶς. Διὰ πᾶσαν ἄλλην ἁμαρτίαν τύπτομεν τὸ στήθος, μετανοοῦμεν, κλαίομεν, ἐξομολογούμεθα, ζητοῦμεν συγχώρησιν· διὰ τὴν ἁμαρτίαν τῆς ἀχαριστίας οὐδὲ δάκρυα, οὐδὲ μετάνοια, οὐδὲ προσευχή, οὐδὲ συνειδήσεως ἔλεγχος, οὐδὲ ἐξομολόγησις. Τίς ποτε ἐξομολογεῖται τὴν πρὸς τὸν θεὸν ἢ τὴν πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀχαριστίαν; Τίς ἐξομολογεῖται, λέγων, Ἐγὼ ἔπεσα εἰς τὴν μεγάλην ἁμαρτίαν τῆς ἀχαριστίας; Τίς ποτε μετανοῶν καὶ ἐξομολογούμενος λέγει, Ἐγὼ οὐκ ἐδόξασα τὸν θεὸν διὰ τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ; ἐγὼ ἐζάνην ἀχάριστος εἰς τὸν πλησίον μου τὸν εὐεργετήσαντά με; ἐγὼ κατέστησα τὰ χαρίσματα τοῦ θεοῦ ὄργανα τῆς ἁμαρτίας; οὐδεὶς.

1. Κορ. 15, 53.
 αὐτ. 13, 12.
 Θεέ μου πανοικτίρμων, ὅταν τοῦτο τὸ παχυλὸν σῶμα ρίψῃ τὸ πάχος, καὶ ἐνδυθῇ τὴν ἀφθαρσίαν, καὶ ἀναλάβῃ τὰ ὄμματα τῆς τελείας γνώσεως ἐκείνων τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα νῦν βλέπει ὡς ἐν ἐσόπτρῳ καὶ αἰνίγματι, ποῖα ἢ ἀπολογία μου, ὅταν, παριστάμενός ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ σου βήματος, ἴδω σε πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, καὶ γνωρίσω οὐκ ἐκ μέρους, καθὼς τὴν ὥραν ταύτην, ἀλλὰ τόσον ἐντελῶς, ὅσον καὶ αὐτὸς ἐμὲ ἐγνώρισας· ὅταν γνωρίσω, ὅτι σὺ ἔπλασάς με, καὶ ἔθηκάς μοι ὀστά, καὶ σάρκα, καὶ πνοήν, καὶ ψυχὴν, καὶ ζωὴν· ὅταν, λέγων, ἐντελῶς γνωρίσω, ὅτι διὰ τὴν σωτηρίαν μου ἔδωκας νόμους, ἀπέστειλας προφήτας, ἐκήρωξας μετάνοιαν· ὅταν γνωρίσω ἐντελῶς, ἐπι τοσοῦτον ἠγάπησάς με, ὥστε, ἵνα ἐλευθερώσῃς με ἀπὸ

τῆς δουλείας τοῦ διαβόλου τοῦ ἐχθροῦ μου καὶ ἀπὸ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, καὶ καταστήσῃς με υἱόν σου, ἐξαπέστειλας εἰς τὸν κόσμον τὸν μονογενῆ σου υἱόν « γενόμενον ^{Γαλ. 4, 4.} » ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον », ποῖα τότε ἢ ἀπολογία μου; Ποῖα ἢ ἀπολογία μου, ὅταν ἴδω καὶ γνωρίσω ἐντελῶς τὸν σωτήρά μου τὸν Ἰησοῦν, τὸν θεόν μου τὸν σεσαρκωμένον, καὶ ἴδω τὸν σταυρόν, καὶ τοὺς ἡλούς, καὶ τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ ὄξος, καὶ τὴν χολήν, καὶ τὴν λόγχην, καὶ τὴν πορφύραν, καὶ διακρίνω ἐντελῶς τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ τοὺς μάλωπας, καὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὰ τραύματα, καὶ τὸ κέντημα τῆς πλευρᾶς, ἐξ ἧς ἐξῆλθε τὸ ὕδωρ, ἵνα ἀγιάσῃ με, καὶ τὸ αἷμα, ἵνα σώσῃ με, ποῖα τότε ἢ ἀπολογία μου; Ὅταν βλέπω, ὅτι οὐ μόνον οὐδέποτε διὰ τῶν καλῶν ἔργων μου ἐδόξασα αὐτὸν διὰ τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ, οὐ μόνον οὐδὲ κἂν διὰ λόγου προσέφερον αὐτῷ τὴν πρέπουσαν εὐχαριστίαν, ἀλλὰ καὶ ἀνταπέδωκα αὐτῷ πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, τὸν πλοῦτον ἔδαπάνησα εἰς τὰς τρυφάς, τὴν ὑγίαν εἰς τὰς ἀσελγείας, τὴν ἀξίαν εἰς τὰς καταδυναστείας, τὴν πτωχείαν εἰς τοὺς γογγυσμούς, τὴν ἀσθένειαν εἰς τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὴν ἀποδυσπέτησιν· ὅταν βλέπω, ὅτι τὰ ὄργανα τῆς σωτηρίας ἐποίησα ὄργανα τῆς ἀπωλείας μου, καὶ ὅτι διὰ τὴν ἁμαρτίαν τῆς ἀχαριστίας μου οὐδέποτε μετενόησα, οὐδέποτε ἐξομολογήθητι, τί ποιήσω τότε, ἢ τί ἀπολογήσωμαι; Ὡ ποῖος φόβος τότε, ποῖα αἰσχύνῃ, ποῖα βάσανος τῆς συνειδήσεως, ποῖος ἀπελπισμός! Πηλυεύσπλαγγνε, δὸς μετάνοιαν καὶ ἐπιστρο-

φῆν ἕως οὗ καιρὸς ἐστί. Παντοδύναμε, | λην ἀρετὴν τῆς εὐγνωμοσύνης· Κύριε τοῦ
φύττεισον εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν τὴν μεγά- | ἐλέους, ἐλέησον τὸ πλάσμα σου. Ἀμήν.

